

Zieloni, by być zauważeni: Jak wpływ społeczny i potrzeba uznania napędzają zaangażowanie ekologiczne

Zmiany klimatu to jedno z najpoważniejszych wyzwań naszych czasów, a jego skutki są coraz bardziej widoczne dla pogody, zdrowia, ekosystemów i codziennego życia. Naukowcy są zgodni, że to działalność człowieka powoduje te zmiany i wiele osób dostrzega powagę problemu. Mimo to istnieje niepokojąca luka między świadomością a działaniem. Chociaż większość ludzi deklaruje troskę o środowisko, ich codzienne zachowania często ograniczają się do prostych, niewymagających wysiłku czynności, jak segregacja odpadów czy ograniczenie użycia plastiku. Tymczasem ważniejsze działania (np. ograniczenie spożycia mięsa, rezygnacja z samochodu czy zaangażowanie w aktywizm klimatyczny) pozostają rzadkością, mimo że mają większy wpływ na ograniczenie emisji dwutlenku węgla.

Niniejszy projekt bada, dlaczego tak wiele osób jest skłonnych podejmować drobne, symboliczne działania na rzecz środowiska, ale waha się przed bardziej znaczącymi zmianami. Głównym celem jest zrozumienie psychologicznych i społecznych motywacji stojących za proekologicznymi zachowaniami, zwłaszcza tymi, które wymagają większego osobistego zaangażowania i zmiany stylu życia.

Badania opierają się na teorii „Significance Quest” (teoria dążenia do znaczenia), która zakłada, że kiedy ludzie czują się niedocenieni lub pomijani, są szczególnie zmotywowani do odzyskania poczucia sensu i uznania. Jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu są widoczne, moralnie cenione działania, które pokazują zaangażowanie w określoną sprawę — na przykład poprzez osobiste poświęcenia na rzecz środowiska. Takie działania stają się jeszcze bardziej atrakcyjne, gdy są rzadko praktykowane, ale wysoko cenione przez otoczenie. W takich sytuacjach osoby mają szansę się wyróżnić i zdobyć szacunek poprzez manifestowanie silnych wartości i zaangażowania.

Uważamy, że potrzeba znaczenia pomaga wyjaśnić, dlaczego niektóre osoby podejmują trudne działania ekologiczne. Gdy takie działania, jak przejście na dietę roślinną czy korzystanie z transportu publicznego, są nadal rzadkością, ale jednocześnie są społecznie podziwiane, stanowią okazję do wywarcia widocznego wpływu. Z kolei, gdy zachowania ekologiczne stają się powszechne i oczekiwane, tracą one swój potencjał do przynoszenia osobistego uznania. Osoby, które nie są silnie motywowane przez potrzebę znaczenia, mogą nadal podejmować te działania, aby dopasować się do grupy, ale rzadziej decydują się na nowe, bardziej wymagające zmiany.

Aby przetestować te założenia, w projekcie zbadamy, jak ludzie postrzegają trudność różnych działań proekologicznych oraz jak ich motywacja i otoczenie społeczne wpływają na wybory. Zbadamy interakcję dwóch typów norm: deskryptywnych (czyli tego, co ludzie faktycznie robią) i injunktywnych (czyli tego, co ludzie uważają za społecznie akceptowalne). Badania pozwolą zrozumieć, jak te normy wpływają na zachowanie w zależności od tego, czy dana osoba jest motywowana potrzebą znaczenia.

Badanie zostanie przeprowadzone w kilku krajach — Włoszech, Danii, Polsce i Stanach Zjednoczonych — aby sprawdzić, jak te procesy działają w różnych kontekstach kulturowych. Projekt będzie realizowany w trzech fazach obejmujących badania korelacyjne, podłużne i eksperymentalne: najpierw zbadamy, jak ludzie oceniają wysiłek związany z działaniami proekologicznymi; następnie przeanalizujemy, jak motywacja i normy społeczne współdziałają w kształtowaniu decyzji; a na końcu opracujemy i przetestujemy strategie, które mogą skutecznie zachęcić więcej osób do podejmowania znaczących, wysoko wpływowych działań na rzecz środowiska.

Badania te są ważne, ponieważ wiele kampanii klimatycznych skupia się na zwiększaniu świadomości, zakładając, że wiedza prowadzi do działania. W rzeczywistości jednak ludzie często unikają działań o wysokim wpływie, ponieważ trudno je utrzymać bez silnej motywacji. Dzięki zrozumieniu, co skłania ludzi do realnych poświęceń dla planety — zwłaszcza roli potrzeby znaczenia i społecznego uznania — możemy tworzyć skuteczniejsze strategie wspierania zmian.

Ostatecznie projekt pomoże wyjaśnić, dlaczego niektórzy ludzie wykraczają poza proste, codzienne działania i podejmują głębsze zobowiązania wobec ochrony środowiska. Poprzez identyfikację psychologicznych potrzeb i społecznych wpływów kształtujących te decyzje, badania dostarczą nowych narzędzi do tworzenia polityk, kampanii i programów społecznych, które będą inspiracją do autentycznego zaangażowania ekologicznego na całym świecie.